

W ostatnich dekadach obserwuje się niebywały wysyp rozmaitych publikacji o ludziach sławnych, znanych albo o „gwiazdach jednego sezonu”. Skłoniło mnie to do przyjrzenia się zjawisku biografii jako formy pisarskiej. W niniejszej rozprawie skupiłam się na poszukiwaniach dotyczących biografii napisanych przez polskich autorów.

Moją pracę doktorską zdecydowałam się podzielić na trzy części. Część pierwsza zawiera przegląd ustaleń teoretycznych, które dotyczą pisarstwa biograficznego. Wybrane i przeanalizowane teksty odzwierciedlają polską myśl teoretyczną w danym czasie i jej ewolucję. Zdecydowałam się na takie posunięcie, ponieważ interesowały mnie szczególnie przykłady biografii polskich pisarzy opracowywane przez polskich autorów. Podałam analizie propozycje literaturoznawców z II połowy XX wieku oraz pierwszych dekad wieku XXI. Omówiłam definicje biografii oraz wybrane metodologie biografistyczne. Biografia przez wiele lat w myśli teoretycznej nie była uznawana za gatunek literacki. To stanowisko z czasem zaczęło się zmieniać. Zostały w końcu wyodrębnione rodzaje biografii, które w różny sposób realizują cel opisu czyjegoś życia. Z tego powodu również kierowane są do odmiennych grup czytelników, co wykazałam w mojej pracy.

W części drugiej przyjrzałam się polskiemu rynkowi książki. Nakreśliłam jego historię od początków jego kształtowania się aż do lat dwutysięcznych. Jest to istotne dla niniejszej pracy, ponieważ to, co było dostępne dla czytelnika określonego czasu, było regulowane przez władzę, sytuację polityczną lub sam rynek. Przeprowadziłam kwerendy w wybranych jedenastu wydawnictwach. Ich celem było przedstawienie jak wiele i komu poświęconych biografii ukazało się od 2000 do 2020 roku. Pozyskany materiał posłużył do wyciągnięcia istotnych wniosków. W tej części pracy poruszyłam także problem etyki biografisty.

Część trzecia została zatytułowana *Projekt biografii Jana Józefa Szczepańskiego*. Postanowiłam upomnieć się o tego wciąż pomijanego przez biografów twórcę, który pisał ciekawie i poruszał problemy nadal ważne i aktualne dla ludzi. Moim celem było pokazanie jak wiele różnego rodzaju materiałów zostało mu poświęconych a także, że wciąż są wątki jego życia, które były pomijane w badaniach. Istnieje niezwykle bogata baza rozproszonych źródeł, na które wskazałam i zaproponowałam ich podział. Stwierdziłam, że przyszły biograf powinien wykorzystać w pierwszym rzędzie utwory literackie pisarza z uwagi na ich walor autobiograficzny. Równie cennym źródłem będzie publicystyka Szczepańskiego, zachowane wywiady; w dalszej części – opublikowane *Dzienniki*, korespondencja oraz archiwalne materiały urzędowe. Istotnym punktem odniesienia dla biografisty będą stosunkowo liczne opracowania naukowe.